

- 1 JULI 1997

Nordjyllands Amtsråd
Amtsgården
Postboks 8300
9220 Aalborg Øst

4. k.
1997/1308-080-1
AVB

+ kopi af hvid kopi til 1. k.kt., 2. k.kt. (ad spørgsmålet om sammenhæng mellem § 68 a og loven om kommunernes og amternes samarbejde med A/S'er) og ELM

I brev af 4. november 1996 (j.nr. 0-43-34-94) har Nordjyllands Amtskommune forespurgt Indenrigsministeriet, om § 68 a i lov om kommunernes styrelse skal forstås således, at der ikke kan udbetales diæter m.v. til ikke-amtsrådsmedlemmer, såfremt der er tale om valg til fonde, foreninger, aktieselskaber, anpartsselskaber eller interessentselskaber.

Det fremgår endvidere af amtskommunens brev, at det er amtskommunens opfattelse, at kriteriet for, om der udbetales diæter m.v. for varetagelsen af kommunale hverv som nævnt i § 16 a, stk. 1, jf. § 16, stk. 1, litra b, er, at vedkommende er valgt af amtsrådet, henholdsvis økonomiudvalget eller et af de stående udvalg til indtræden i bestyrelser/råd og nævn.

Nordjyllands Amtskommune har i den forbindelse vedlagt det af Nordjyllands Amtsråd den 18. juni 1996 vedtagne "Regulativ for vederlæggelse af ikke-amtsrådsmedlemmer", hvoraf bl.a. fremgår følgende:

"Der ydes diæter til dem, som ikke er medlemmer af amtsrådet for følgende:

- a) deltagelse i møder i amtsrådet og dets udvalg og underudvalg.

Ved udvalg forstås økonomiudvalg, stående udvalg og særlige udvalg, typisk nedsat af amtsrådet i henhold til styrelseslovens § 17 stk. 4.

- b) deltagelse i møder i forbindelse med varetagelse af kommunale hverv, der udføres efter valg af amtsrådet, medmindre der på andet grundlag er fastsat bestemmelse om særskilt vederlæggelse.

Herunder falder de mange bestyrelser/nævn.

Det bemærkes i denne forbindelse, at amtsrådet i talrige tilfælde har delegeret sin udpegningskompetence til økonomiudvalget og de stående udvalg.

- c) deltagelse i kurser m.v., der af amtsrådet anses for at have betydning for varetagelsen af ovennævnte hverv.

Bestemmelsen omfatter udover kurser også seminarer, konferencer, årsmøder og orienteringsmøder.

Det bemærkes, at kurser m.v. er kendetegnet ved at være af alment orienterende karakter og derfor normalt uden direkte sammenhæng med konkrete sager.

Kompetencen m.h.t. spørgsmålet om deltagelse i kurser m.v. i ind- og udlandet er hos økonomiudvalget.

....

Der ydes erstatning for dokumenteret tabt arbejdsfortjeneste for deltagelse i de diætgivende hverv."

Indenrigsministeriet skal i den anledning udtale følgende:

Nordjyllands Amtskommunes henvendelse rejser efter Indenrigsministeriets opfattelse en række spørgsmål om forståelsen af § 16, § 16 a, § 17 og § 68 a i lov om kommunernes styrelse, herunder spørgsmål om, hvorvidt det af amtsrådet vedtagne "Regulativ for vederlæggelse af ikke-amtsrådsmedlemmer" er i overensstemmelse med lovgivningen.

§ 16, stk. 1, § 16 a, stk. 1, § 17, stk. 1-3, og § 68 a i lov om kommunernes styrelse (lovbekendtgørelse nr. 615 af 18. juli 1995) er sålydende:

"§ 16. Der ydes et fast vederlag til kommunalbestyrelsens medlemmer. Indenrigsministeren fastsætter nærmere regler om vederlaget. Vederlaget omfatter medlemmernes

....

- b) deltagelse i møder i forbindelse med varetagelse af kommunale hverv, der udføres efter valg af kommunalbestyrelsen, medmindre der på andet grundlag er fastsat bestemmelse om særskilt vederlæggelse,

- c) deltagelse i kurser m.v., der af kommunalbestyrelsen anses for at have betydning for varetagelsen af de under litra a og b nævnte hverv,

....

§ 16 a. Kommunalbestyrelsen kan beslutte at yde diæter og erstatning for dokumenteret tabt arbejdsfortjeneste til den, som uden at være medlem af kommunalbestyrelsen deltager i de i § 16, stk. 1, litra a-e, nævnte møder m.v.

....

§ 17.

....

Stk. 2. Kommunalbestyrelsen vælger medlemmer af de udvalg, kommissioner, bestyrelser og lignende, hvori kommunalbestyrelsen eller kommunen i henhold til andre bestemmelser skal være repræsenteret.

Stk. 3. Valg af medlemmer til de i stk. 1 og 2 nævnte udvalg m.v. finder sted umiddelbart efter valg af kommunalbestyrelsens formand og næstformand (næstformænd). Valgene har virkning for kommunalbestyrelsens funktionsperiode.

....

§ 68 a. Kommunalbestyrelsen kan udpege et eller flere medlemmer af bestyrelsen for et selskab, en forening, en fond m.v., der varetager opgaver, som kommunen selv kan løse, uanset at selskabet, foreningen, fonden m.v. også varetager opgaver, som kommunen ikke selv kan løse, såfremt kommunen har en interesse i den virksomhed, der udøves af selskabet, foreningen, fonden m.v. Kommunalbestyrelsen må ikke udpege et flertal af medlemmerne i en sådan bestyrelse.

Stk. 2. Kommunalbestyrelsen kan udpege et eller flere medlemmer af bestyrelsen for et selskab, en forening, en fond m.v., der udelukkende varetager opgaver, som kommunen ikke selv kan løse, såfremt kommunen har en interesse i den virksomhed, der udøves af selskabet, foreningen, fonden m.v. Kommunalbestyrelsen må ikke udpege et flertal af medlemmerne i en sådan bestyrelse.

Stk. 3. Et medlem af bestyrelsen for et selskab, en forening, en fond m.v., der er udpeget i medfør af stk. 1, er ikke undergivet kommunalbestyrelsens beslutninger ved udøvelsen af hvervet, for så vidt angår varetagelsen af opgaver, som kommunen ikke selv kan løse, eller i det omfang dette i øvrigt følger af den lovgivning, der gælder for vedkommende selskab, forening, fond m.v. Et medlem af bestyrelsen for et selskab, en forening, en fond m.v., der er udpeget i medfør af stk. 2, er ikke undergivet kommunalbestyrelsens beslutninger ved udøvelsen af hvervet."

a. Om amtsrådet kan delegere sin kompetence til at udpege sine repræsentanter i bestyrelser, nævn mv.

Det fremgår af regulativet, at amtsrådet i talrige tilfælde har delegeret sin udpegningskompetence til økonomiudvalget eller et af de stående udvalg.

For så vidt angår dette spørgsmål er det Indenrigsministeriets opfattelse, at det følger af § 17, stk. 3, at valg af medlemmer til de i stk. 1 og 2 nævnte udvalg m.v. finder sted umiddelbart efter valg af kommunalbestyrelsens formand og næstformand (næstformand). Det vil sige, at valgene skal finde sted på det konstituerende møde.

Der ligger heri et krav om, at udpegelsen af alle de omhandlede medlemmer sker af kommunalbestyrelsen selv. Kompetencen kan ikke delegeres til et udvalg eller til forvaltningen.

Der henvises til den kommenterede kommunale styrelseslov, 1996, side 121.

Amtsrådet kan således ikke lovligt delegere sin udpegningskompetence til økonomiudvalget eller et af de stående udvalg.

b. Om amtsrådet kan træffe beslutning om vederlæggelse af ikke-amtsrådsmedlemmer, der af økonomiudvalget eller et stående udvalg er udpeget til et kommunalt hverv.

Det fremgår som nævnt af regulativet, at amtsrådet i talrige tilfælde har delegeret sin udpegningskompetence til økonomiudvalget eller et af de stående udvalg. Som ovenfor nævnt er dette efter Indenrigsministeriets opfattelse ikke lovligt.

Hertil kommer for så vidt angår adgangen til vederlæggelse, at denne efter § 16, stk. 1, litra b, i lov om kommunernes styrelse er betinget af, at de pågældende er valgt af kommunalbestyrelsen.

Det er Indenrigsministeriets opfattelse, at udtrykket "efter valg af kommunalbestyrelsen" i § 16, stk. 1, litra b, skal forstås efter bestemmelsens ordlyd, således at kun de, der er udpeget af amtsrådet, er omfattet af adgangen til at modtage diæter mv. efter § 16 a, stk. 1, jf. § 16, stk. 1, litra b.

I pkt. 2. B. i Indenrigsministeriets vejledning nr. 176 af 28. november 1995 om vederlæggelse af kommunalbestyrelsesmedlemmer m.fl. er således bl.a. anført følgende:

"Betydningen af udtrykket "valgt af kommunalbestyrelsen" indebærer som hidtil, at vedkommende reelt skal være udpeget af kommunalbestyrelsen. Hvis kommunalbestyrelsen ved udpegningen er bundet af indstillinger fra foreninger eller organisationer på en sådan måde, at der ikke er nogen reel valgmulighed, kan vedkommende ikke anses for at være valgt af kommunalbestyrelsen."

§ 16, stk. 3, i den tidligere styrelseslov (lovbekendtgørelse nr. 526 af 22. juni 1993 med senere ændringer) havde følgende ordlyd:

"Stk. 3. Der kan endvidere ydes diæter og erstatning for tabt arbejdsfortjeneste, jf. stk. 6, for andre kommunale hverv, der udføres efter valg af kommunalbestyrelsen eller kommunens beboere, samt for deltagelse i kurser m.v., der må anses af betydning for udøvelsen af hvervet, herunder af hvervet som kommunalbestyrelsesmedlem."

Indenrigsministeriets har i en udtalelse af 31. august 1994 anført, at en kommunalbestyrelse efter ministeriets opfattelse ikke kunne delegere sin beslutningskompetence i henhold til den dagældende § 16, stk. 3, til stående udvalg eller forvaltningen. Det fremgår endvidere af udtalelsen, at en kommunalbestyrelse - f.eks. i et diætregulativ - kan fastsætte generelle regler for, hvornår der kan modtages diæter og erstatning for tabt arbejdsfortjeneste efter bestemmelsen. Der henvises herved til "Indenrigsministeriets afgørelser og udtalelser om kommunale forhold", 1994, side 22 f.

Det er på denne baggrund Indenrigsministeriets opfattelse, at de, der er valgt eller udpeget af udvalg mv., ikke lovligt kan modtage diæter og tabt arbejdsfortjeneste mv. af amtskommunens kasse, jf. § 16 a, stk. 1, jf. § 16, stk. 1, litra b.

c. Om amtsrådet kan delegere sin adgang til at træffe beslutning om vederlæggelse af ikke-amtsrådsmedlemmer til et udvalg.

Bemærkningerne til § 16 a, stk. 1, i Folketingstidende 1994/95, Tillæg A, side 2089, er bl.a. sålydende:

"Som det er tilfældet efter de gældende regler, kan kommunalbestyrelsen beslutte at yde diæter og erstatning for tabt arbejdsfortjeneste til ikke-kommunalbestyrelsesmedlemmer for varetagelsen af kommunale hverv, der udføres efter valg af kommunalbestyrelsen. Kommunalbestyrelsen kan træffe sådanne beslutninger i hvert enkelt tilfælde eller i generel form ved vedtagelse af et diætregulativ, men beslutningsretten kan ikke ved delegation overlades til et af kommunalbestyrelsen nedsat udvalg eller forvaltningen."

Det er på denne baggrund Indenrigsministeriets opfattelse, at amtsrådets beslutningskompetence i henhold til styrelseslovens § 16 a, stk. 1, ikke kan delegeres til et af amtsrådet nedsat udvalg eller forvaltningen. Der henvises endvidere til den kommenterede kommunale styrelseslov, 1996, side 113.

Den generelle bestemmelse i regulativet, hvorefter der ydes diæter og erstatning for dokumenteret tabt arbejdsfortjeneste til alle ikke-amtsrådsmedlemmer, der deltager i de i § 16, stk. 1, litra a-c, nævnte møder m.v., giver ikke i sig selv ministeriet anledning til bemærkninger.

Betingelsen for at udbetale diæter mv. er herefter, at den pågældende deltager i de i § 16, stk. 1, litra a-c, nævnte møder m.v.

d. Om amtsrådet kan delegere sin adgang til at afgøre, om et kursus må anses for at have betydning for varetagelsen af hvervet.

Det fremgår af regulativet, at kompetencen med hensyn til beslutninger vedrørende deltagelse i kurser m.v. i ind- og udlandet i medfør af styrelseslovens § 16 a, stk. 1, jf. § 16, stk. 1, litra c, er hos økonomiudvalget.

Indenrigsministeriet har i brev af 24. september 1996 til Amtsrådsforeningen udtalt, at afgørelseskompetencen i henhold til

styrelseslovens § 16, stk. 1, litra c, ikke kan delegeres til økonomiudvalget eller et stående udvalg. Ministeriets brev til ./.. Amtsrådsforeningen vedlægges i kopi til orientering.

Indenrigsministeriet har endvidere udtalt, at de praktiske problemer, der måtte være forbundet med dette delegationsforbud, eventuelt kan afhjælpes ved udarbejdelse af generelle regler - f.eks. i et særligt regulativ - for, hvilke kurser m.v. amtsrådet anser for at have betydning for varetagelsen af de i § 16, stk. 1, litra a og b, nævnte hverv.

Det er således amtsrådet, der skal tage stilling til, om et kursus eller lignende kan anses for at have betydning for hvervet. Det følger heraf, at i det omfang dette skøn udmøntes i generelle regler, skal disse i det væsentlige udtømme skønnet, således at det i det væsentlige beror på objektivt konstaterbare kendsgerninger, om et kursus, som et amtsrådsmedlem - eller et ikke-amtsrådsmedlem, jf. § 16 a, stk. 1 - ønsker at deltage i, er omfattet af den pågældende bestemmelse.

Regulativet overlader det til økonomiudvalget at afgøre, om et kursus har betydning for varetagelsen af hvervet.

Der er dermed tale om en delegation, som amtsrådet efter Indenrigsministeriets opfattelse ikke lovligt kan beslutte.

e. Om ikke-amtsrådsmedlemmer udpeget i medfør af § 68 a i lov om kommunernes styrelse kan vederlægges efter reglerne i styrelsesloven.

For så vidt angår amtskommunens spørgsmål om, hvilken betydning § 68 a i lov om kommunernes styrelse har i forhold til, om der kan udbetales diæter og tabt arbejdsfortjeneste i medfør af § 16 a, stk. 1, skal Indenrigsministeriet udtale følgende:

§ 68 a er ligesom de ovennævnte bestemmelser i § 16 indsat ved lov nr. 380 af 14. juni 1995, og bemærkningerne til § 68 a i

Folketingstidende 1994/95, Tillæg A, side 2093, er bl.a. sålydende:

"Bestemmelserne giver hjemmel til, at en kommunalbestyrelse vil kunne udpege medlemmer til bestyrelsen for et selskab, en forening, en fond m.v., uanset at selskabet, foreningen, fonden m.v. varetager opgaver, som kommunen ikke selv kan løse, såfremt kommunen har en interesse i den virksomhed, der udøves af selskabet, foreningen, fonden m.v.

Der er ikke med bestemmelserne tilsigtet nogen udtømmende angivelse af, hvilke juridiske personers ledelser en kommunalbestyrelse vil kunne udpege medlemmer til.

En kommunalbestyrelse er frit stillet med hensyn til, hvem der skal udpeges til medlem af en bestyrelse. Det vil sige, at også andre end medlemmer af kommunalbestyrelsen vil kunne udpeges, ligesom der ikke er krav om bopæl i kommunen.

Der er som nævnt i de almindelige bemærkninger ikke tale om et kommunalt hverv. Medlemmer af kommunalbestyrelsen vil derfor ikke være pligtige efter lovens § 17, stk. 5, til at lade sig udpege efter bestemmelserne til en bestyrelse for et selskab m.v.

Efter § 16 a, stk. 1, kan der alene udbetales diæter m.v. til personer, der varetager kommunale hverv, og der kan således ikke udbetales diæter m.v. til medlemmer af de her omhandlede bestyrelser."

§ 68 a vedrører alene det kommunalretlige spørgsmål om kommunalbestyrelsens adgang til at udpege et eller flere medlemmer til bestyrelsen for et selskab, en forening, en fond m.v., der ikke udelukkende varetager kommunale opgaver.

De hidtil gældende regler om kommunalbestyrelsens adgang til at udpege medlemmer af bestyrelser for selskaber, foreninger, fonde m.v. berøres ikke af bestemmelserne i § 68 a, og kommunalbestyrelser kan således fortsat efter disse regler deltage i ledelsen af selskaber m.v., der udelukkende varetager kommunale opgaver.

Der henvises til den kommenterede lov om kommunernes styrelse, 1996, side 294 f.

Det afgørende for, om amtsrådet kan beslutte at udbetale diæter m.v. efter § 16 a, stk. 1, er således, om selskabet udelukkende

varetager kommunale opgaver, idet medlemskab af bestyrelsen i så fald er et kommunalt hverv, som amtsrådsmedlemmerne er pligtige til at varetage, jf. § 17, stk. 5, eller om amtsrådets udpegning sker med hjemmel i § 68 a.

Indenrigsministeriet skal på denne baggrund anmode om, at "Regulativ for vederlæggelse af ikke-amtsrådsmedlemmer" behandles i amtsrådet på ny, og at der i den forbindelse træffes beslutninger, der lovliggør udpegningen, og som lovliggør vederlæggelsen af de pågældende, der er blevet udpeget til bestyrelser mv.

Indenrigsministeriet skal udbede sig oplysning om, hvad Nordjyllands Amtsråd foretager i den anledning.

Indenrigsministeriet har ikke i øvrigt taget stilling til det vedlagte regulativ eller til de af amtskommunen vedlagte vedtægter/forretningsordener for en række fonde m.v.

Med venlig hilsen

Torben Sørensen